

РОЗВИТОК СИСТЕМИ БАНКІВСЬКОГО КРЕДИТУВАННЯ АГРАРНОГО БІЗНЕСУ

О. О. НЕПОЧАТЕНКО, доктор економічних наук

П. К. БЕЧКО, кандидат економічних наук

С. А. ПТАШНИК, кандидат економічних наук

В. І. НАГОРНИЙ аспірант

Уманський національний університет садівництва

Аграрне виробництво є стратегічно важливою галуззю національної економіки, від розвитку якої залежить рівень продовольчої, національної безпеки країни. Розвиток сучасної аграрної галузі як найважливішої складової національної економіки значною мірою залежить від зовнішніх джерел фінансування основним з яких є банківське кредитування. Державна підтримка кредитування аграріїв є об'єктивно необхідністю. В той же час, обмежений доступ аграріїв до кредитних ресурсів банків унеможливорює підвищення ефективності виробництва. Підвищення доступності аграріїв до кредитних ресурсів є одним з пріоритетних напрямів забезпечення динамічного розвитку сільського господарства, функціонування їх на самофінансуванні і самоокупності. Важливу роль в кредитуванні сільськогосподарських товаровиробників відіграє чітко налагоджена система кредитування.

Ключові слова: система кредитування, кредит, кредитоспроможність, принципи кредитування, операційна і інвестиційна діяльність, аграрії, позичальники, банки – кредитори.

Постановка проблеми. Чинником забезпечення відтворення у сільському господарстві є розвиток системи банківського кредитування. Нині потреба у кредитних ресурсах у сільському господарстві потребує подальшого розвитку спеціалізованої системи, яка би відповідала вимогам та умовам сучасної ринкової економіки. Питання формування та розвитку системи кредитування у сільському господарстві розглядаються як вітчизняною економічною теорією та практикою так і країн з розвинутими ринковими відносинами в основі яких превалює розвиток інфраструктури сучасних кредитних відносин, форм та методів кредитування. Сфера сільськогосподарського кредитування перебуває у стадії становлення з причин недосконалого законодавчого забезпечення, нерозвиненості ринку кредитних продуктів, відсутності переважної більшості суб'єктів ринкової інфраструктури. Вирішення цих проблем сприятиме розширенню доступності сільськогосподарських товаровиробників до кредитних ресурсів, а також забезпеченню стабілізації та розвитку галузі.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблеми розвитку системи банківського кредитування аграрної сфери та її перспектив дослідженні в

наукових працях низки вітчизняних та зарубіжних вчених. Теоретико-методологічні засади розвитку системи банківського кредитування аграріїв широко відображені у наукових працях вітчизняних дослідників, зокрема: В. Борисової, О. Гудзь [4], О. Непочатенко [5], Ю. Лупенка [5], М. Маліка [5], П. Бечка [7], С. Осадця [5], С. Колотухи [5] та інших.

Дослідженню теоретичних і практичних аспектів розвитку системи банківського присвячені роботи видатних зарубіжних дослідників, які зробили суттєвий внесок у становленні сучасної теорії і методології цієї проблеми. Серед класиків, слід виокремити дослідження М. Бунге, А. Ганн, І. Кауфман, Дж. Кейнс, Дж. Міль, Д. Рікардо, А. Смітт, А. Тюрбо, М. Фрідман, І. Шумпетер

В той же час, незважаючи на суттєві наукові напрацювання щодо означеної тематики є доцільність подальших наукових досліджень, у відповідності заданим векторам у зв'язку з розвитком вітчизняної системи банківського кредитування аграрної сфери в умовах ринкової трансформації, що вносить суттєві корективи щодо означеного процесу.

Метою статті є відображення концептуальних підходів розвитку вітчизняної системи банківського кредитування аграрної сфери

Виклад основного матеріалу дослідження. Вітчизняна практика та закордонний досвід свідчать, що фінанси суб'єктів господарювання аграрної галузі свідчать про їх специфічність внаслідок чого виникає потреба в постійному залученню позичкового капіталу в цілому і зокрема банківських кредитів. Тривалість виробничого циклу, сезонність виробництва, характер формування витрат та запасів аграріїв всіх організаційно – правових форм призводить до сезонної нестачі власних джерел для безперервного функціонування виробничого процесу. Розрив у надходженні виручки від реалізації продукції і накопичення запасів та здійснення витрат суттєво впливають на безперервний процес виробництва. З огляду на це, використання залученого капіталу дає можливість суттєво нарощувати обсяги виробництва аграрної продукції, забезпечити ефективне використання власних фінансових ресурсів, прискорити оновлення основних засобів. Залучення та використання позичкових фінансових ресурсів і вагомим аспектом фінансової діяльності господарюючих суб'єктів аграрної галузі, спрямованої на досягнення фінансових результатів господарювання. Розвиток системи банківського кредитування за сучасних умов стримується через високу ціну кредиту, відсутність гарантій щодо його повернення, невідпрацьовану практику страхування. Дослідженню теоретичних і практичних аспектів банківського кредитування присвячені роботи видатних вітчизняних та зарубіжних дослідників.

Насамперед слід зазначити, що підходи вчених до трактування категорії “система банківського кредитування” різноманітні та неоднозначні і досі серед дослідників ще не напрацьована єдина точка зору з цієї проблеми. Теоретичне обґрунтування сутності розвитку банківської системи міститься в концепціях вчених, які представляють різні напрями та школи економічної думки.

Відповідно до дослідження Й. Шумпетера банківська система уособлює

важливе зовнішнє фінансове забезпечення, впливаючи на стан розвитку позичальників Й. Шумпетер наголошував, що багато економістів XVII і XVIII століть мали чіткі, хоча іноді й гіпертрофовані уявлення щодо ролі кредиту і банківської системи [1].

Розвиток банківської системи Дж. М. Кейнс прирівнював з кровоносною системою організму в якій капітал є кров'ю, яка живить різні частини організму, а держава регулюючи за підтримки банків рух грошової маси впливає на національну економіку, надаючи допомогу тим галузям, які відстають від загального розвитку [2]. Відповідно до результатів дослідження сучасних теоретиків системи банківського кредитування, зокрема, М. Белоглазової системою банківського кредитування є «сукупність взаємопов'язаних елементів, що визначають організацію кредитного процесу та його регулювання відповідно до принципів кредитування та теорії кредитного ризику» [3, с. 116].

Слід відзначити, що в даному визначенні складовими вказані елементи, які беззаперечно є функцією кредитування та частиною кредитного процесу. В цьому визначенні не відображено основні елементи – правові аспекти банківського кредитування. Невід'ємними елементами системи банківського кредитування є суб'єкти та об'єкти кредитування, що сукупно визначають форму руху позичкового капіталу: продуктивну чи споживчу; методи кредитування та способи регулювання позичкової заборгованості.

Для аграріїв розвиток системи банківського кредитування представлено моделлю, яка відповідає характеру ринкових відносин, переходу від централізованих до децентралізованих методів кредитування економічних суб'єктів. Вона охоплює принципи, об'єкти та методи кредитування, механізми надання та погашення позик і банківський контроль в процесі кредитування [4].

Система банківського кредитування для аграрного сектору економіки за даними дослідження С. Ануреева характеризується сукупністю складових її елементів, що включають принципи кредитування, механізм надання та повернення кредиту, контроль на різних стадіях кредитного процесу – при цьому принципи кредитування утворюють її головний елемент [5, с. 27]. Виокремлення автором названих елементів системи кредитування як основних не повною мірою відповідають функціонуванню кредитних процесів за ринкових умов господарювання, оскільки всі елементи за своїм призначенням взаємопов'язані та мають однакове значення для ефективного функціонування системи кредитування, крім того, цей склад елементів не розкриває сутності системи кредитування.

Більший інтерес представляє визначення цієї категорії з огляду повноти складу елементів дане О. І. Лаврушиним, який узагальнив і сконцентрував основні методологічні підходи, напрацьовані наукою в сфері методології дослідження системи банківського кредитування і кредитних відносин. За результатами його дослідження «... системою банківського кредитування є сукупність елементів, що забезпечують раціональне використання позичкових ресурсів, яка охоплює принципи, об'єкти, методи кредитування, планування кредитних відносин, механізм надання та повернення позик, а також

банківський контроль у процесі кредитування, тобто. включає в себе елементи, які мають зв'язок з діяльністю з надання позичкових ресурсів із боку кредитора» [6, с. 202]. Дане визначення найбільш повно характеризує систему системи банківського кредитування, однак як важливий елемент не названі суб'єкти кредитування.

За сучасних умов для сільськогосподарських товаровиробників обмежено доступ до банківських кредитів у комерційних банках. Банківські установи надають перевагу позичальникам з нетривалим процесом виробництва, здатних за короткий проміжок часу повернути банківські запозичення під високий відсоток. Ринок кредитних ресурсів за сучасних умов є монопольним. Кредитні установи за таких умов пред'являють свої вимоги щодо кредитування аграріїв, обмежуючи їх доступ до кредитних ресурсів.

Розвиток системи банківського кредитування тісно взаємопов'язаний безпосередньо з функціями кредиту, основними з яких є:

- функція опосередкування емісії грошей та створення позикового капіталу держави. Ця функція проявляється у різних сегментах економіки. Вагомим принципом сучасного підприємництва є принцип самофінансування, тобто надходження джерел фінансування для безперервного функціонування господарюючого суб'єкта;

- функція авансування процесу відтворення і формування запасу платіжних коштів. Внаслідок кредитної емісії грошей в національній економіці формується необхідна маса платіжних коштів, здатних забезпечити колообіг суспільного капіталу, зростання валового продукту та національного доходу;

- функція акумуляції та перерозподілу тимчасово вільних коштів суспільства. На підставі законів про банківську діяльність, прийнятих у багатьох країнах світу, діяльність комерційних банків базується на залученні вільних коштів, які включають депозити господарських структур, населення та інших форм, які є важливим ресурсом кредитування;

- функція заміщення готівки безготівковими кредитними коштами передбачає побудову платіжного обігу комплексу національної економіки на основі декількох каналів грошових коштів: власного капіталу підприємств, асигнувань з державного бюджету, банківських кредитів, кожен з яких формується за допомогою безготівкових кредитних грошей.

На підставі проведеного дослідження системи банківського кредитування аграрної сфери розкрита роль розвитку системи банківського кредитування (табл. 1), яка на макрорівні реалізується через державу і НБУ щодо грошово-кредитної політики, а на мікрорівні – через кредитування суб'єктів господарювання реального сектора економіки кредитними установами.

До основних фундаментальних напрямів, що характеризують роль кредиту, належать наступні:

1. Кредит, як економічна категорія сприяє створенню банків та розвитку банківської системи. Зростаюча потреба у кредитуванні національної економіки призвела до появи спеціалізованих фінансово-кредитних установ – банків, що призначена для виконання різного роду грошово – кредитних операцій.

Табл. 1. Роль розвитку банківської системи і кредиту на макро- та мікрорівнях

	Макрорівень	Мікрорівень
Роль банківської системи і кредиту	Впливає на обсяг грошової маси та інфляційні процеси шляхом проведення грошово-кредитної політики	Джерело збільшення власних коштів господарюючих суб'єктів реального сектора економіки
Економічна роль	Створення умов, які забезпечують безперервність процесу відтворення	Забезпечує створення основного та оборотного капіталу
		Підвищує результативність процесу виробництва, забезпечуючи його розвиток
		Забезпечує фінансову стійкість
Соціальна роль	Реалізація соціальних програм та проектів суспільства	Організація нових робочих місць
		Зростання доходів активної частини населення
		Забезпечення соціальних гарантій
		Покращення житлових умов

Джерело: складено авторами

Розвиток банківської системи за сучасних умов свідчить, що вітчизняна аграрна галузь є неперспективним об'єктом для банків щодо їх кредитування внаслідок ризиків неповернення позикових коштів. Пільгове кредитування аграріїв утруднено внаслідок браку бюджетних коштів. За роки ринкових реформ у країні створено поки що слабку систему організованого банківського кредитування сільськогосподарських товаровиробників. Замість цього діє безліч фрагментарних напівдержавних – отримуваних дорогих і низько ефективних програм на державному та регіональному рівнях, а також неформалізований сегмент системи сільськогосподарського кредитування. З огляду на це, система банківського кредитування повинна базуватись на створенні сприятливих умов для кредитування аграрного сектору економіки як комерційними, так і державними банківськими установами.

В останні роки економічні відносини в аграрній галузі складаються таким чином, що за позитивної динаміки зростання валової продукції сільського господарства відбувається погіршення фінансово-економічних показників сільськогосподарських підприємств. Це свідчить про те, що в аграрній сфері скорочуються власні джерела фінансування як операційної, так і інвестиційної діяльності. В Україні аграрна сфера традиційно відставала технічно та технологічно від промисловості, а за роки реформ це відставання ще більше посилилось.

Створення адекватної системи та механізму банківського кредитування сільського господарства можливе за умов ефективного механізму фінансування галузі та, насамперед, державної підтримки. У своєму нинішньому вигляді державна фінансова підтримка аграріїв неефективна, оскільки залежить від суб'єктивних рішень. Державна фінансова підтримка має фрагментарний

характер з вкрай неритмічними, невчасними та не в повному обсязі встановленими порядками, які систематично порушуються.

Фінансування державних операцій на ринку продовольства здійснюється без чіткого поділу відповідальності між покупцем і продавцем, із серйозним порушенням основних законів ринку. Держава не повною мірою підтримує знову створені ринкові інституції інфраструктури, що призначені обслуговувати аграрну галузь.

Володіючи високою капіталомісткістю аграрна галузь функціонує в умовах недостатнього матеріально-технічного забезпечення, що загострює проблему пошуку напрямів активізації інвестиційних процесів і забезпечення економічного зростання галузі. Особливості колообігу виробництва в сільському господарстві, не повною мірою забезпечують безперебійне виробництво та нормальний відтворювальний процес за рахунок внутрішніх джерел фінансування. З огляду на це зростає потреба в зовнішніх джерелах фінансування як операційної, так і інвестиційної діяльності основним з яких за сучасних економічних умов господарювання суб'єктів господарювання аграрної галузі є банківський кредит.

За рахунок кредитів банків забезпечується своєчасне поповнення оборотних активів, оновлення і модернізація основних засобів, розвиток первинної переробки сільськогосподарської продукції. Сільське господарство займає вагомую частку в загальному кредитуванні національної економіки відповідно до пріоритетності аграрної галузі в національній економіці. Зміни, що відбулися в напрямі державної підтримки аграрної галузі пов'язані із застосуванням нових схем субсидування кредитування аграрної сфери економіки.

У зв'язку з цим доцільним є виявлення сутності змін, що відбулися у функціонуванні системи кредитування галузі за сучасних умов. Підтримка кредитування аграрного сектора завжди була складовим елементом державної аграрної політики в країні, і за кордоном, що проявляється в зміні результативності діяльності галузі. Аграрна галузь за досліджуваний період демонструє нерівномірне виробництво сільськогосподарської продукції зі значними підйомами та спадами її виробництва (табл. 2).

За період, що досліджувався найбільше зростання обсягів валової продукції по сільськогосподарських підприємствах мало місце в 2011 та 2013 рр., відповідно 128,3 і 120,5 %. Зокрема, в рослинницькій галузі в 2011 та 2013 рр. зростання становило 134,9 і 123,6 %. В той же час, спад виробництва продукції рослинництва мав місце за п'ять досліджених періодів і найбільший в 88,0 % в 2020 р. Аналогічна картина зі спадом обсягів виробництва рослинницької і тваринницької продукції в 2020 р. в постійних цінах 2016 р., у % до попереднього року відповідно 85,8 і 99,3 %.

Вітчизняна практика та зарубіжний досвід свідчать, що фінанси сільськогосподарських підприємств відрізняються певною специфікою і потребують постійного притоку позикового капіталу.

Табл. 2. Індеси сільськогосподарської продукції по Україні, в постійних цінах 2016 р., % до попереднього року [7]

Роки	Господарства усіх категорій			Сільськогосподарські підприємства		
	продукція сільського господарства	з неї		продукція сільського господарства	з неї	
		продукція рослинництва	продукція тваринництва		продукція рослинництва	продукція тваринництва
2010	98,6	96,4	104,3	97,5	94,6	109,8
2011	120,2	128,7	99,8	128,3	134,9	104,5
2012	96,1	93,3	104,9	94,1	91,0	108,1
2013	113,6	117,1	103,9	120,5	123,6	108,6
2014	102,2	103,1	99,5	103,8	103,9	103,4
2015	95,2	94,8	96,4	94,8	94,5	96,5
2016	106,3	109,1	97,3	109,7	112,4	97,5
2017	97,8	97,1	100,2	97,0	96,2	101,0
2018	108,2	110,2	101,2	112,0	113,6	104,5
2019	101,4	101,8	100,2	102,7	102,5	103,8
2020	89,9	87,9	97,5	88,0	85,8	99,3

Через тривалість виробничого циклу, сезонності виробництва і пов'язаного з цим характеру формування витрат і запасів в сільськогосподарських підприємствах відсутні джерела для безперервного фінансування.

Використання позичкового капіталу сприяє істотному розширенню обсягів господарської діяльності суб'єктів господарювання аграрної галузі, забезпеченню більш ефективного використання власних фінансових ресурсів, прискоренню оновлення основних засобів тощо. В зв'язку з цим вдосконалення системи банківського кредитування аграріїв призване забезпечити залучення і використання позикових фінансових ресурсів як найважливішого аспекту фінансової діяльності господарюючих суб'єктів, спрямованих на досягнення високих кінцевих результатів господарювання.

Важливою передумовою залучення банківських кредитів є те, що кредит повинен поповнювати сезонну нестачу у власних фінансових джерелах. Надмірне залучення кредитів призводить до закредитованості та суттєво знижує ефективність виробництва. Ринок кредитних ресурсів в аграрному секторі має монопольний характер з боку окремих кредитних установ, а сільські товаровиробники проявляють при цьому низьку активність. Про стан банківського кредитування сільськогосподарських товаровиробників свідчать дані (табл. 3).

Проведений аналіз свідчить про низький рівень забезпечення сільськогосподарських підприємств короткостроковими кредитами. Їх рівень складає від 45,6 % в 2015 р. до 43,4 % в 2019 р. від загального рівня кредитування. Найменшу частку в кредитних запозиченнях аграріями замають довгострокові кредити розмір яких в 2019 р становив всього 5,9 % від загальних банківських запозичень.

Табл. 3. Стан кредитування сільськогосподарських підприємств України за роками

Показники	2015	2016	2017	2018	2019
Обсяги залучених кредитів: всього, млрд. грн	48425	55374	59706	67675	61600
- короткострокові	22059	24486	18008	24570	26689
у відсотках до загального обсягу кредитування	45,6	44,2	30,2	36,3	43,4
середньострокові	20357	19781	22972	30242	31247
у відсотках до загального обсягу кредитування	42,0	35,7	38,4	44,7	50,7
довгострокові	6008	11107	18726	12863	3664
у відсотках до загального обсягу кредитування	12,4	20,1	31,4	19,0	5,9
Відсоткова ставка за залученими кредитами, %:	20,2	18,4	16,3	17,7	16,4
у т.ч.: у національній валюті	23,0	20,4	17,7	20,5	19,7
в іноземній валюті	10,7	10,7	7,3	6,9	6,5

В той же час, за звітний період має місце досить висока відсоткова ставка за кредит як в національній, так і іноземній валюті розмір якої здебільшого вищий за сукупну рентабельність окремих сільськогосподарських товаровиробників – позичальників (табл. 4).

Табл. 4. Рівень рентабельності виробництва продукції сільського господарства в сільськогосподарських підприємствах, % [9]

Роки	Зерно	Насіння соняшнику	Цукрові буряки	М'ясо ВРХ	М'ясо свиней	М'ясо птиці	Молоко	Яйця
2010	13,9	64,7	16,7	-35,9	-7,8	-4,4	17,9	18,6
2011	26,1	57,0	36,5	-24,8	-3,7	-16,8	18,5	38,8
2012	15,2	45,8	15,7	-29,5	2,0	-7,2	2,3	52,6
2013	1,5	28,5	2,7	-43,3	0,2	-10,0	13,6	47,6
2014	25,8	36,5	17,9	-35,9	5,6	-15,4	11,0	58,8
2015	43,1	80,5	28,2	-17,9	12,7	-6,1	12,6	60,9
2016	37,8	63,0	24,3	-24,8	-4,5	5,0	18,2	0,5
2017	25,0	41,3	12,4	3,4	3,5	7,0	26,9	-9,0
2018	24,7	32,5	-11,4	-17,7	6,9	5,7	16,1	5,4
2019	11,8	23,5	-15,4	-27,1	4,7	-3,7	20,6	-23,5
2020	20,0	39,4	-13,5	-24,2	2,6	-0,2	20,1	-19,2

Результати дослідження наведені в таблиці 4 свідчать, що рівень рентабельності особливо тваринницької продукції за досліджуваний період є збитковим, що не дає можливості залучати банківські кредити за діючими відсотковими ставками

Висновки. Проведені дослідження щодо розвитку системи банківського кредитування сільськогосподарських товаровиробників свідчить про відсутність напрацьованої законодавчої бази щодо забезпечення аграріїв банківськими кредитами як в операційну, так і інвестиційну діяльність. Пільговий режим кредитування запроваджений в практику кредитування аграріїв за сучасних умов не функціонує внаслідок відсутності бюджетних коштів.

Література

1. Шумпетер Й. История экономического анализа. *Деньги, кредит и циклы*. 2019. С. 45–68.
2. Кейнс Дж. М. Трактат про грошову реформу. Загальна теорія зайнятості, процента та грошей. К.: Асоціація українських банків, 1999. 189 с.
3. Белоглазова Г. М. Банківська справа: організація діяльності комерційного банку. С-П.: Юрайт-Издат, 2011. 116 с.
4. Банківське кредитування: основи, система, принципи та форми забезпечення. URL: <https://ru.osvita.ua/vnz/reports/bank/20123/>.
5. Ануреев С. В. Политика банков по формированию кредитных ресурсов. *Бизнес и банки*. 2001. № 16. С. 26–31.
6. Лаврушин О. И., Афанасьева О. Н., Корниенко С. Л. Банковское дело: современная система кредитования. М.: КНОРУС, 2007. С. 202–213.
7. Статистичний збірник. України за 2020 р. URL: http://www.ukrstat.gov.ua/operativ/operativ2006/sg/sg_rik/sg_u/tvar_u.html.
8. Офіційний сайт Національного банку України. URL: <https://bank.gov.ua/ua/statistic/supervision-statist/data-supervision#1/> (дата звернення 05.07.2020).
9. Економічна статистика. Економічна діяльність. Сільське, лісове та рибне господарство. URL: http://www.ukrstat.gov.ua/operativ/menu/menu_u/cg.htm (дата звернення 25.08.2021).

References

1. Shumpeter, Y. (2019). History of Economic Analysis. *Money, credit and cycles*. Pp. 45–68.
2. Keins, Dzh. M. (1999). *Treatise on monetary reform. General theory of employment, interest and money*. K.: Association of Ukrainian Banks, 1999. 189 p.
3. Bielohlazova, H. M. (2011). *Banking: organization of commercial bank*. SP.: Jurayt-Izdat. 116 p.
4. Bank lending: basics, system, principles and forms of collateral. (2019), available at: <https://ru.osvita.ua/vnz/reports/bank/20123/>. (Accessed 4 January 2021).
5. Anureev, S. V. (2001). Banks' policy on the formation of credit resources. *Business and banks*, no. 16, pp. 26–31.
6. Lavrushyn, O. Y., Afanaseva, O. N., Korniyenko, S. L. (2007). *Banking: a modern credit system*. M.: KNORUS. Pp. 202–213
7. Statistical collection. Of Ukraine for 2020. (2020), available at: http://www.ukrstat.gov.ua/operativ/operativ2006/sg/sg_rik/sg_u/tvar_u.html. (26.08.

2021).

8. Official site of the National Bank of Ukraine. (2021), available at: <https://bank.gov.ua/ua/statistic/supervision-statist/data-supervision#1/> (05.07.2020).

9. Economic statistics. Economic activity. Agriculture, forestry and fisheries. (2021), available at: http://www.ukrstat.gov.ua/operativ/menu/menu_u/cg.htm (25.08.2021).

Анотация

Непочапенко Е. А., Бечко П. К., Пташнык С. А., Нагорный В. И. Развитие системы банковского кредитования аграрного бизнеса

Фактором обеспечения воспроизводства в сельском хозяйстве есть развитие системы банковского кредитования. В настоящее время потребность в кредитных ресурсах в сельском хозяйстве нуждается в дальнейшем развитии специализированной системы, отвечающей требованиям и условиям современной рыночной экономики. Вопросы формирования и развития системы кредитования в сельском хозяйстве рассматриваются как отечественной экономической теорией и практикой, так и стран с развитыми рыночными отношениями, в основе которых превалирует развитие инфраструктуры современных кредитных отношений, форм и методов кредитования. Сфера сельскохозяйственного кредитования находится на стадии становления по причинам несовершенного законодательного обеспечения, неразвитости рынка кредитных продуктов, отсутствия подавляющего большинства субъектов рыночной инфраструктуры. Решение этих проблем будет способствовать расширению доступности сельскохозяйственных товаропроизводителей к кредитным ресурсам, а также обеспечению стабилизации и развития отрасли.

Аграрное производство является стратегически важной отраслью национальной экономики, от развития которой зависит уровень продовольственной национальной безопасности страны. Развитие современной аграрной отрасли как важнейшей составляющей национальной экономики в значительной степени зависит от внешних источников финансирования, основным из которых является банковское кредитование. Государственная поддержка кредитования аграриев является объективной необходимостью. В то же время, ограниченный доступ аграриев к кредитным ресурсам банков делает невозможным повышение эффективности производства. Повышение доступности аграриев к кредитным ресурсам является одним из приоритетных направлений обеспечения динамичного развития сельского хозяйства, функционирования их на самофинансировании и самоокупаемости. Важную роль в кредитовании сельскохозяйственных товаропроизводителей играет четко отлаженная система кредитования.

Проведенные исследования развития системы банковского кредитования сельскохозяйственных товаропроизводителей свидетельствуют об отсутствии наработанной законодательной базы по обеспечению аграриев банковскими кредитами как в операционную, так и инвестиционную

деятельность. Льготный режим кредитования введен в практику кредитования аграриев в современных условиях не функционирует вследствие отсутствия бюджетных средств.

Ключевые слова: система кредитования, кредит, кредитоспособность, принципы кредитования, операционная и инвестиционная деятельность, аграрии, заемщики, банки – кредиторы.

Annotation

Nepochatenko O.O., Bechko P.K., Ptashnyk S. O., Nagorny V. I.
Development of the bank lending system of agricultural business

A factor in ensuring reproduction in agriculture is the development of a bank lending system. Currently, the need for credit resources in agriculture requires further development of a specialized system that would meet the requirements and conditions of a modern market economy. Issues of formation and development of the credit system in agriculture are considered both by domestic economic theory and practice and by countries with developed market relations, which are based on the development of the infrastructure of modern credit relations, forms and methods of lending. The sphere of agricultural lending is in the process of formation due to imperfect legislative provision, underdevelopment of the credit products market, and the absence of the vast majority of market infrastructure entities.

Solving these problems will help expand the availability of agricultural producers to credit resources, as well as ensure the stabilization and development of the industry. Agricultural production is a strategically important sector of the national economy, the development of which depends on the level of food and national security of the country. The development of the modern agricultural sector as the most important component of the national economy largely depends on external sources of financing, the main of which is bank lending. State support for lending to farmers is an objective necessity. At the same time, limited access of farmers to credit resources of banks makes it impossible to increase production efficiency. Increasing the availability of farmers to credit resources is one of the priority areas for ensuring the dynamic development of agriculture, their functioning on self-financing and self-sufficiency. A well-established lending system plays an important role in lending to agricultural producers.

Studies on the development of the bank lending system for agricultural producers indicate the lack of a developed legal framework for providing farmers with bank loans for both operating and investment activities. Preferential lending regime introduced in the practice of lending to farmers in modern conditions does not work due to lack of budget funds.

Key words: credit system, credit, creditworthiness, lending principles, operating and investment activities, farmers, borrowers, banks - lenders.